

Juryrapport Dordtse Puienprijs 2017

Bagijnhof 7, het Lindershuis.

Bij de renovatie van het voormalige 'Warenhuis KOFA Linders' werd de oorspronkelijke vormgeving van de begane grond met étalages in 'Mansarde'-vorm in grote lijnen hersteld, zowel in vorm als in materiaal. Ook bij de rest van het pand werd het achterstallige onderhoud aan interieur en gevels aangepakt en daarmee werd dit warenhuis behouden voor de toekomst.

Het ontwerp dateert uit 1920 en is van de Haagse architect Jos Duijnstée die in Den Haag in 1918 een vergelijkbaar winkelpand aan de Spuistraat had ontworpen in dezelfde variant van de Amsterdamse School- en Art Decostijl, beïnvloed door het Scheepvaarthuis in Amsterdam uit 1916.

Het gebouw is aan de buitenzijde bekleed met Ettringer tufsteen, een uitzonderlijk materiaal, ontstaan uit Vulkanische as in de Eiffel, en typisch voor die tijd. Het pand heeft stalen ramen en een steil leidendak.

De z.o. zijde toont in het midden een opvallend en naar voren springend gedeelte. Hier bevond zich oorspronkelijk de hoofdingang. Fraai zijn de decoratieve vlaggemasthouders aan de bovenzijde.

In 1933 werd het gebouw drastisch gemoderniseerd en in 1955 uitgebreid richting Raamstraat. Dit resulteerde in een aanpassing van de begane grond aan de nieuwbouw met een betonnen luifel, terracottategels en grote glazen puien. De ingang kwam op de hoek Raamstraat /Bagijnhof.

Bij de restauratie in 2012 werd de mansardevorm van de winkelruiten hersteld, waarbij ervoor gekozen is de hele begane grond in graniet uit te voeren, dat helaas wel een sterk afwijkende kleur heeft t.o.v. het bovenliggende verweerde tufsteen. M.b.t. de kleur van het graniet geeft de architect aan dat hij verwacht dat dit de komende jaren zal bijkleuren in de richting van het oude tufsteen.

Met de keuze voor herstel van de oorspronkelijke winkelpui en de plint komt het ontwerp van Jos Duijnstée weer tot zijn recht en wordt ook het aanzien van de straat aanmerkelijk verbeterd. Het Lindershuis heeft hier zeker een voorbeeldfunctie.

Eigenaar/Opdrachtgever: Kroonenberg groep

Restauratiearchitect: Frederik Vermeesch, architectenbureau Rijnboutt

Aannemer: Bouwbedrijf Ciolina, Rotterdam

Schrijversstraat 8

Goed geslaagde verbouwing van de pui op de begane grond waarbij de keuze voor een brede doorgang niet ten koste ging van de bestaande kwaliteit en detaillering.

Het pand stond tot rond 1885 te boek als pakhuis. In 1887 werd het verbouwd tot winkel/woonhuis, waarbij de winkelpui bestond uit étalages aan weerszijde en een dubbele deur in het midden. In 1915 veranderde de winkel in een werkplaats, waarvoor er een brede dubbele deur aan de linker zijde en een toegangsdeur rechts gemaakt werden. Hierbij moest er één pilaster verdwijnen.

Bij de laatste verbouwing in 2013 werd de bgg van het pand bestemd tot garage en verdween de toegangsdeur rechts. Wel werd er door architect Ebe Elzinga en de eigenaars voor gekozen om een symmetrisch beeld te creëren waarbij de sierlijk getoogde bovenzijde terugkwam en een vierde pilaster werd gereconstrueerd.

Een opvallend bewijs van betrokkenheid bij de historie met oog voor détail, zelfs op deze minder opvallend plaats in de stad!

Eigenaars: de heren Paul de Bruin en Marcel Arends

Rest.architect: Ebe Elzinga

Aannemer: Fa. Den Hoed, Bergambacht.

De uitvoerders: Martijn Boele en Frank Hoogendoorn.

Speciale vermelding: de jonge houtbewerker Patrick van Herk maakte de gekopieerde pilaster met kapiteel.

Voorstraat 428

Een ingrijpende verbouwing heeft het grote pand, dat in slechte staat verkeerde, in oude glorie hersteld in een passende kleurstelling, waarbij met name de winkelpui verantwoord is vormgegeven. De oude reclameteksten op de zijmuur zijn met gevoel voor detail hersteld, waarmee een stukje geschiedenis zichtbaar blijft.

Het pand zag er verwaarloosd uit, met plakroedjes op de 'nep'-winkelpui, een slecht sluitende deur en scheefgezakte zijgevel.

Het grote pand Voorstraat 428, nu voorzien van een lijstgevel uit de eerste helft van de 19de eeuw, kent een heel lange en zeer ingewikkelde bouwgeschiedenis die teruggaat tot rond 1500, waarbij in alle eeuwen is verbouwd en aangepast. Na de laatste verbouwing, waarvoor in 2014 vergunning werd verleend en die met zorg is uitgevoerd, staat het pand er weer stralend bij. Hoewel niet direct zichtbaar staan de winkelpui en de toegangsdeuren noodzakelijkerwijs 'schrank'(enigszins onder een schuine hoek), in het werk, wat de uitvoering extra gecompliceerd maakte. Een knap staaltje vakmanschap!

Met de restauratie van dit pand is het beeld van dit een stukje Voorstraat West aanzienlijk verbeterd. Tevens is het pand door bouwkundige ingrepen behoed voor verder gevaarlijk scheefzakken.

Eigenaar: Jacco van de Visser, die t.a.v. de restauratieplannen en de uitvoering heel veel zelf gedaan heeft.

Aannemer: DGM-bouw, Bleskensgraaf. Twee jonge enthousiaste, vakkundige en creatieve ondernemers.

Restauratie muurschildering: Corine Kraak

Winkel: Kind zo blij (fairtrade kinderkleding) - Nelleke de Valk & Stella Koekoek.

Vriesestraat 38-40-42

De drie kleine smalle panden aan de Vriesestraat, die dateren uit de 17de en 18de eeuw, werden in 2012 verbouwd tot drie appartementen en één doorlopend winkelpand. De panden zijn beeldbepalend, en hebben dus geen monumentenstatus.

De nieuwe eigenaar heeft, in samenspraak met de winkelier, de gevels gerestaureerd en intact gelaten, met elk hun eigen stijl: links en rechts een halsgeveltje, de rechter iets afgeknot en in het midden een lijstgevel.

De gevels waren erg vuil, alle kozijnen en ramen waren donkerbruin en in slechte staat. De gevels zijn schoon gemaakt en hersteld, het pleisterwerk van de middelste gevel in een passende Dordtse kleur geschilderd en vensters en kozijnen van alle drie de panden geschilderd in kleuren die passen bij de afzonderlijke gevels.

Hetzelfde geldt zeker voor de historische winkelpuien die voorheen alle drie wit met groen waren geschilderd en er verkommerd bij stonden. Nu vormen zij een harmonieus en aantrekkelijk geheel met ieder een individueel gezicht.

Geschiedenis:

Nr. 38 stond rond 1900 te boek als een pakhuisje. In 1918 werd het een winkel. De geschiedenis van de beide andere panden was tot dusver niet te achterhalen, maar zal in grote lijnen vergelijkbaar zijn: op de begane grond was waarschijnlijk een werkplaats en men woonde op de verdieping.

De aanpak van de panden heeft gezorgd voor een aanmerkelijke verbetering van het aanzien van dit gedeelte van de Vriesestraat, waarbij vooral het handhaven van de drie afzonderlijke panden met hun historische winkelpui door de jury van harte wordt toegejuicht.

Eigenaar: Gebr. Tromp, aannemers

Winkel: De Inrichterij- Danny Advocaat

Architect: ir. Bertil Dekker, (Stijl Architecten)

Voorstraat 273

Zorgvuldige restauratie van een pand dat op de begane grond door de vele toevoegingen en dichtzettingen totaal onherkenbaar was geworden.

Door reconstructie van de winkelpui zijn de elegante vormgeving van dit van pand en de oorspronkelijke details, waaronder het beeldhouwwerk van Lambertus Zijl in de natuurstenen zijpenanten weer zichtbaar geworden.

Het pand werd ontworpen in 1898 door architect Hendrik Adrianus Reus in samenwerking met beeldhouwer Lambertus Zijl uit Amsterdam, de beeldhouwer die in diezelfde tijd ook het beeldhouwwerk leverde voor de Amsterdamse Beurs van Berlage.

Reus kende waarschijnlijk Berlage en Zijl uit de tijd die hij in Amsterdam doorbracht toen hij in opleiding was bij het gerenommeerde architecten bureau van de gebr. Van Gendt.

Twee jaar eerder was er bij het pand Voorstraat 380 ook al sprake van samenwerking tussen Reus en Zijl, toen Reus de winkelpui van dit pand verbouwde. In de zwikken- de hoeken aan weerszijde boven de ronde etalageruit, is een reliëf te zien met vergelijkbare afbeeldingen als bij nr. 273: Links een man met een weegschaal en rechts een man met een voorschoot die een gewas/bloem(?) snijdt.

Het duiden van de voorstellingen is vaak een puzzel als er geen schriftelijke informatie is overgeleverd. De man met een weegschaal stelt waarschijnlijk De Koopman of De Handel voor, terwijl de snijdende man hier met de voorschoot waarschijnlijk een ambachtsman uitbeeldt.

Bij Voorstraat 273 zijn de driedimensionale figuren opgenomen in de pilasters aan weerszijden en vormen daarmee een onderdeel van de architectuur, een kenmerk voor het werk van Lambertus Zijl. De kapitelen aan de bovenzijde van de pilasters zijn aan alle kanten voorzien van beeldhouwwerk in laagrelief. Voor de details verwijzen wij u graag naar een artikel van Kees Sigmond in OD 2014/3.

In 1954 werd de dakrand van Voorstraat 273 met de opengewerkte attiek en de doorgetrokken natuurstenen hoekpenanten (een typisch kenmerk voor architectuur van rond 1900) helaas op drastisch wijze afgeknot en werd de gevel boven de pui opnieuw opgetrokken, wel met vergelijkbare hardrode strengperssteen.

In 1974 werd de houten invulling van de winkelpui vervangen door een stalen pui en in de loop der tijd verdween de pui grotendeels achter reclameborden.

De nieuwe eigenaar, Robert Hell, heeft in 2014 het pand laten restaureren en de pui in oude glorie teruggebracht.

Aan de hand van de oude tekeningen en adviezen van architect Bertil Dekker werd het pand gerestaureerd. Timmerfabriek Visser maakte een nieuwe pui, die met veel precisie werd ingebracht door timmerman A.M. de Vos. Aannemer 'Verbouwen doen we zo' was verantwoordelijk voor de restauratie van de rest van het pand. Het altijd bestaande probleem van een woonhuisopgang in een winkel, werd hier elegant opgelost.

De jury koos dit pand als prijswinnaar vanwege de zorgvuldige restauratie van een winkelpui die oorspronkelijk al opviel door de hoge kwaliteit van het werk van de Dordtse architect Hendrik A. Reus en de, in zijn tijd, vernieuwende beeldhouwer Lambertus Zijl. Na driekwart eeuw was er niets meer terug te vinden van deze mooie pui, doordat men de elegante houten invulling van de pui had vervangen door een stalen exemplaar en daar vervolgens in de jaren 60 en 70 enorme lichtbakken overheen had gehangen.

Na de nominatie was juist dit grote contrast doorslaggevend om als winnaar te worden uitgeroepen.